

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XIII. An sola anima rationalis sit indiuisibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

titutione principij laborare videtur. Ideo dici potest violentum dupliciter dici, aut propter contrarietatem, aut propter solam priuationem, unde duplex status violentus confurgit, primus quando solum aufertur à re, quod illi ex natura sua debetur, ut status cæcitat, in quo nihil ponitur contra naturam, sed aufertur, quod secundum naturam debebatur, nimirum visus. Secundus status est quando aufertur, quod debitum est, & ponitur, quod est contra naturam, ut cum aqua calefit: aufertur enim ab ea debitum frigus, & ponitur contrarius calor: quando ergo status est secundum modo violentus, non est perpetuus, quia inter contraria necessarii sequitur pugna, atque adeo status illius deturbatio: quando verò est primo modo, perpetuus esse potest, cum à priuatione ad habitum non detur naturalis regressus: atque ita se habet status animae separatae, in quo non haberet anima contrarium repugnans illi, sed careret tantum perfectione debita, quæ est informatio.

Ad sextum prima consequentia, ex qua secunda, & tertia pendent, falsa est. Quod verò in eius probationem affertur, materiale scilicet accidens vim non habere, ut spiritum corpori vniat, & quodammodo alliget, sunt qui respondeant, non habere quidem vim ad vniendam animam secundum gradum rationalitatis, bene tamè secundum gradus aliàs vegetantis, & sentientis, hoc tamen sustineri non potest, iuxta superius dicta. Nam vniio inter animam, & corpus realis est, ac physica, illa verò graduum distinctio solum metaphysica, ac per conceptus nostros inadæquatos: aut ergo materiale accidens nullo modo vnit animam corpori, quod est contra respondentes, ac veritatem ipsam, aut vnit eam secundum totam suam realitatem, quæ indiuisibilis est, & spiritalis, quod intendimus. Negandum ergo accidentia materialia prædictam vim vniendi non habere, siue sermo sit de accidentibus materiæ inhaerentibus, siue de inhaerentibus ipsi generanti, hoc solo discrimine, quod priora vniunt in genere causæ materialis, posteriora verò in genere efficientis, ut patet ex ijs, quæ disput. 13. Metaphys. sect. 9. à num. 5. & disput. 18. sect. 2. numer. 20. dicta sunt. Nec mirum si tantam vim habeant, cum principales causæ sint substantiæ, nimirum materia, & generans: atque vniio ipsa non ita purè spiritalis, quin materiam respiciat essentialitèr, extensionemque habeat ex parte illius.

INTERMISSI OPERIS RATIO, eiusque supplementum ex eodem Authore.

Hoc detinebatur studio immortalis animi assiduus indagator & assertor Pater Franciscus Soarius, dum per sacræ pagine oracula, perque sacrorum Patrum scripta, ac naturalis rationis argumenta in id vnum enixe incumberet. Deerat certe ad indubitam veritatem undique stipandam, ipse eius intuitus, deeras experientia: ergo secreto à mortalitate corporis animo, atque ad beatam illam (ut minime credimus formidolose) visionem euocatus, ipsa sui dissolutione expertus, apertoque intuitu contemplatus est, certius certo fuisse, quod dudum de immortalitate, & animo ipso, & calamo versasset.

De i. autor
infra c. 12. n.
17. & disp. 34

Has ergo de anima posteriores curas, & si necdum primi libri argumentum expleuerint, quod

uniuersa complecteretur, quæ ad ipsius animæ naturam attinerent (disputandum enim supererat primò de animarum subsistentia in corpore, secundò de earum inter se aequali, vel inæquali perfectione: tertio de origine, an ne per traducem, ut aiunt, vel per creationem potius fiant, idque ante corpora, vel tunc primò cum à generante perfecte diffunderetur: quarto denique num pro hominum numero multiplicentur, vel potius in alia atque alia corpora demigrent.) Hoc inquam, inchoatum opus, ex ijs commentationibus, quas Soarius inuenit quiddam atate, sed iam doctrina longæius auditoribus propinauerat, complendum censuimus, tum tantam inuidie mortis iniuriam vindicaremus, letorque haberet, ut de desiderio mitigaret: tum etiam, quia prædicti commentarii per se dignissimi sunt qui lucè aspiciant, cum ipsius Soarii ingenium, methodumque quam in alijs seruauit libris multum spirent, ac cum inchoato opere valde cohererant: tum denique quod ea erat Soario mens, quam habuimus ex ore, ut in Metaphysico opere, atque tractatione de anima, tanquam in penu reponeret, quæ ludè magistri deprecarentur, si quis auditoribus multo sine labore exponerent. Neque vero à muneribus Theologi Doctoris alienum existimes, si ad philosophicas de anima quæstiones demittatur, cum ipsæ pro fus S. Thomas primam suæ summæ partem compleuerit, adeo ut nec vegetantis animæ, aut verò sentientis, nedum intelligentis affectionibus discutiendis pepercerit, optima scilicet ratione, quam ab ipso Soario in huius inchoati operis præludio discas: quo etiam fiet obiter, ut tandem aliquando intelligas, vix credi posse quale, ac quantum tam inde, in natura rerum perscrutanda acumen ingenij auctor ostenderit, quamque splendide instructus inter optimantium varietates discreuerit: nisi forte (quod rei ipsius prudentes estimatores subodorantur) delapsa è celo luce, à Patre lumininum perfusus fuerit. Sed hæc idque genus plurima euulganda remittimus tuis, qui de tanti viri dotibus, ac vitæ rationibus latius dicent. Quod vero subiectæ antiquioris lecture inscriptionem Disputationum, & Quæstionum nominibus à Soario appositam, in libros & capita reuertimus, boni consulat lector: inchoatum nimirum opus hac posteriore forma inscriptum, æquum fuit atque omnino necessarium stylo vniuerso de cetero vi prosequeremur. Quapropter si in libris de angelis, aut alio fortasse opere posthmo Soarii, hunc de anima tractatum Disputationum, & Quæstionum, titulo citatum legas, typographorum festinationi deputandum erit.

CAPVT XIII.

Verum sola anima rationalis sit indiuisibilis, æternam sensitiua, & vegetatiua.

Hæc quæstio pertinet maximè ad explicationem trium animarum, illarumque substantiæ, circa quam rem sit prima conclusio. Anima hominis est indiuisibilis. Hæc sequitur euidenter ex di-

SVARE Z
de Angelis, o
rr 6. d. d. rum, et
anima.

Tom. I. Tom. II.
De Anima
q. 6. a. 2. con-
clus. 2.

D. N. 2

ex dictis cap. 9. cum anima humana spiritualis sit. Vnde conclusio si non de fide est, certe fidei proxima, vt docet D. August. contra epistolam fundamenti cap. 16. & 19. & epistola 22. tomo 1. lib. 10. de Trinitate, cap. 7. tomo 3. & 1. de quantitate animæ, Chrysost. homil. 5. de incomprehensibili Dei naturæ, tomo 5. Gregor. Nissenus 2. de Anima, cap. 2. Tertull. 1. 2. de Anima. S. Thom. 1. p. q. 76. art. 3. latius 2. contra gentes, c. 72. & de spiritualibus creaturis a. 4. q. de Anima, art. 11. Consentiant Theologi omnes in 1. dist. 8. & in 2. dist. 6. Itaque et si non est expressè definita, est tamen fidei proxima, quia ferè euidenter sequitur ex definitionibus fidei, si enim est omnino spiritualis, debet esse indiuisibilis, diuisio enim prouenit ab aliqua materialitate. Item si esset diuisibilis, esset pars in parte, & c. ergo abscissa manu abscinderetur pars anime: vel ergo ea pars corrumpitur, vel manet. Primum apertè est contra fidem, anima enim rationalis est omnino immortalis, ac ferè etiam secundum. Nam ubi quæso gentium, manet ea pars. Præterea haberet illa intellectum, an non habere enim non potest, alias intellectus quoque esset diuisibilis, duoque intellectus parciales in anima darentur, manere autè sine intellectu multo est absurdius: ergo, &c. Imò Durand in primo, dist. 8. q. 3. eadem fide credendum putat, animam rationalem esse indiuisibilem, qua credimus esse spirituales, & immortales.

Secunda conclusio. Animæ tantum vegetabiles extenſæ sunt, ac diuisibiles. Quidam huic conclusioni refragantur, asserentes animas etiam plantarum esse indiuisibiles, vt Nemesius lib. de natura hominis, c. 2. Marfil. Ficinus lib. 1. 6. & 8. de Theologia Platonis, & tribuit Platoni, Amonio, Plotino, & Porphyrio. Idem tenet Thianensis 2. de Anima, text. 22. Pompanatius quoque 1. 1. de nutrimento, & nutritio, c. 10. dicit esse rationalem opinionem, citans pro ea Hugonem Senensem, & Augustinum lib. de immortalitate animæ, c. ultimo. Hæc tamen sententia nullum habet pro se fundamentum, nisi quod sumi potest ex modo augmenti uiuentium, & ex termino, quem in quantitate habent: sed utrumque solutum est à nobis. Primum in 1. de generatione, ubi diximus ad augmentum vitale non esse necessarium indiuisibilitatem animæ. Secundum verò 2. Physicorum, ubi ostendimus vegetabilia habere terminum, etiam si habeant animas diuisibiles: atq; hæc est sufficiens probatio conclusionis: præfertim, quia, vt diximus, opposita sententia nullum præterea habet fundamentum. Deinde conclusio patet experientia certissima: diuiditur enim vitis, & utraq; pars diuisa uiuit, & nutritur postea: ergo pars animæ remanet in partibus diuisis. Vnde Arist. 1. 2. de Anima, c. 1. text. 20. & lib. de iuuentute & senect. c. 1. ait plantarum animam, & quorundam etiam animalium actu quidè vnā esse, potestate verò plures, utpote quia secta uiuūt. Deniq; vegetabiles formæ parum excedunt perfectionem formarum non uiuentium, ac sunt nimis materiales: indiuisibilitas autem multam arguit immaterialitatem: ergo, &c.

Reducitur igitur quæstio ad animas sensitivas tantummodo, de quibus nonnulli asserunt omnes esse indiuisibiles, vt citati auctores, & D. August. 1. de quantitate animæ, c. 31. ubi miratur maximè, quod animantis cuiusdam imperfecti, quælibet pars diuisa uiueret, ac sentiret, conaturque explicare illius animam non fuisse diuisam, sed quoniam adducta experientia rem concludit. Sit tertia conclusio. Animalia imperfecta (annulosa vocant) habent animas diuisibiles, & extensas. Probatur propugnando ipsam experientiam, & utraq; talis animantis pars diuisa uiuat: quidam ergo occurrunt illam tantū uiuere, in qua rema-

net caput, aliam verò partē videri uiuere propter vitales spiritus, qui in ea saluunt, & causant motū. Sed contra hæc fugam experientia etiam militat, scribit enim D. August. supra, ob longum, ac multipedem vermiculum diuisum tam velociter, ac expedire, secundum vtramq; partem sese mouisse, ac si duo integra essent animalia, ityloq; puncta contorſisse se ad doloris locum, & subdit, Tentamus, quatenus id valeret atq; vermiculum, imo iam vermiculos in multas partes concidimus, itaq; omnes mouebantur vt nisi a nobis factum illud esset, & comparerent vulnera recentia, totidem illos sensim uatos, ac sibi quemque vixisse crederemus: nulla ergo ratione negari potest, utramque, vel alteram partem uiuere, cum motū suum efficiat. Eandem experientiam adhibet Aristoteles, qui conclusionem positā tuetur primo de Anima, text. 67. 93. & 94. & 1. 2. text. 20. de longitudine, & breuitate vitæ cap. 3. de iuuentute, & senectute cap. 1.

Alij occurrunt, utramque partem uiuere, non propter diuisionem, sed corruptionem potius pre-existentis animæ, & introductionem duarum animarum in partibus diuisis. At quo quæso modo potuerunt per solam diuisionem duæ animæ tam cito produci? Item quæ introductæ denuo dicuntur, vel alterius sunt speciei cum præexistente, vel eiusdem, alterius esse obstat experientia: habent siquidem eosdem motus, & organizationem eandem, tantumque differunt in magnitudine, quæ speciem non variat. Deinde non facile est ostendere quòdnam agens materiam ad noui animalis generationem disponat. Si verò dicantur vniſdem: ergo ex corruptione indiuidui vnus sequitur alterius generatio speciei eiusdem, quod est impossibile. Ad hæc, si animal diuisum corrumpitur, quia organa destruantur debita ad illius conseruationem, certè non poterit introduci noua illius speciei anima.

Alij tandem respondent utramque partem uiuere eadem anima, sed incredibile est formam adeo imperfectam informare materias loco distinctas, ac nullo modo vnitas. Item si anima illa vna esset, operationes vnus partem impediunt alterius operationes, & vehemens dolor vnus debilitaret alteram: hoc autem constat non contingere: nulla ergo via potest effugi adducta experientia, atque adeo illa sola reddit conclusionem in philosophia certam. Accedit etiam, quod imperfectio, & materialitas prædictarum formarum abundè ostendit illas non superare adeo perfectionem aliarum materialium, vt ferè spirituales, & omnino immateriales, utpote indiuisibiles existimari debeant.

Restat ergo quæstio de animantibus perfectis, vt equo, leone, & similibus, quæ perfectam organizationem & integritatem omnium sensuum possident, distinctionemque membrorum principalium, prout in homine reperiuntur, nempe cerebri, cordis, &c. Ac de his multi asserunt habere etiam animas extensas, & diuisibiles. Ita Scotus in 4. dist. 44. quæst. 1. art. 1. Durand in 1. dist. 82. p. distinctionis, quæst. 3. num. 10. Capreol. in 2. dist. 15. quæst. 1. ad vltimum cōtra vltimam conclusionē, Marfilius in 2. quæst. 11. art. 1. & 1. de generat. quæst. 11. & 12. Egid. in 1. dist. 82. p. quæst. 5. Pompanat. supra cap. 4. Petrus de Mantua tract. de primo, & vltimo instanti, landunus 2. de Anima, q. 6. Apollinaris quæst. item 6. Saxonia 1. de generat. q. 10. & 11. Probaturque primò, quia nulla est forma à materia pendens secundum esse, quæ non sit coextensa materiæ, nam quid est aliud formam aliquam esse materialem, quam extensionem habere materialem, & corpoream? Si autem è contra indiuisibilis est omnino, quid illi deesse potest, vt sit immaterialis? Secundo arguitur. Omnis forma materia-

Probatur experientia. Effugimus t. excluditur.

Aristo stat pro assert.

Effugimus t. var. e expugnatur.

Effugimus t. multipliciter quoque obstat.

Brucorum etiam perfectum animalia diuisibiles esse multis conſens.

Primum argumentum pro hac sententia.

Secundum

terialis educitur de potentia materiae: ergo tota educitur de tota materia, & pars de parte: ergo habet partes: ergo & diuisibilis erit. Prima consequentia probatur, quia aut educitur tota forma de tota materia, & tota de qualibet parte, aut pars de parte non primum: ergo secundum. Probatur minor primo, quia impossibile videtur eandem formam semel educitā de potentia materiae denuo fieri: ergo etiam erit impossibile formam, quae tota educitur ex vna parte, educi totam ex alia. Secundo assumo certam materiae partem, ex qua educi ponitur tota anima, & argumentor sic. Tota anima ex vi actionis, quae in illa parte fit, educitur: ergo impossibile est educi totam simul ex alia parte. Tercio in argumentatione horum viuientium additur pars formae: ergo est diuisibilis. Antecedens probatur, quoniam alias forma, quae antea erat, ad nouam materiam migraret: hoc autem videtur esse proprium subsistentis, & independentis formae: maxime quod in decursu argumentationis poterit anima nullam iam habere illius materiae partem, quam in generatione acquisiuit: non ergo educita fuit de potentia illius, quandoquidem ab illa non dependebat in suo esse. Quarto arguitur experientius: nam anima lia haec saepe viuunt partibus precipuis abscessis, refert enim Aristoteles 1. de Anima, textu 92. & de iuuentute, & senectute cap. 1. tetudines abscessio corde viuere, Commentator etiam 7. Phylcorii, textu 4. refert, se vidisse progredientem arietem abscessio capite, & ex Auicenna taurum per duos iussisse passus, abscessio corde ac similia refert Tertulianus lib. de Anima.

Tertium.

Contrariam sententiam tradit S. Thomas in q. de Anima, art. 10. & in 1. dist. 8. quaest. 5. art. 12. contra gentes, cap. 72. 1. p. quaest. 76. art. 3. vbi Caiet. Albertus item Magnus 1. de Anima, cap. ultimo, & lib. 2. cap. 7. D. Bonauent. in 1. dist. 8. Astudillo 1. de generat. quaest. 15. Iauellus quaest. 4. Eandem indicat Aristoteles de iuuentute, & senectute, cap. 1. vbi postquam de animalibus imperfectis dixit esse quasi animalia multa natura coherencia, subdit, at quae optima fabricata sunt, huiusmodi viuere diffecta queunt, quod eorum natura quam maxime potest vna habetur. Fundamentum D. Thomae sumitur ab experientia, nam sicut in homine vna parte ablata, statim dissoluitur, ac moritur totum, ita in quolibet animali perfecto accidit: ex hoc ergo colligendum videtur, eorum animas esse indiuisibiles, sicut est humana: nam si essent extensae, & pars coherens parti, posset quaelibet separata & diuersa cum parte materiae informatae aliquo tempore conseruari, minime autem potest: ergo signum est talem quamlibet animam esse indiuisibilem, quae per se primo respiciat totum corpus, tanquam primum susceptiuum, extra quod non potest conseruari. Huic rationi addit secundum Caietan. quod animalia haec non augeantur per additionem formae: ergo, &c. Probat assumptum. Quia quando aliquid crescit per additionem formae, quando magis crescit, tanto maiorem virtutem habet, nam addita forma additur virtus: sed animalia perfecta in grandi mole constituta minores habent vires: ergo non nisi quia anima indiuisibilis non potest tanto corpori dominari.

Quartum

Verum haec duo fundamenta non videntur firma. Ad primum enim dicitur, licet pars formae sit in parte materiae, mori tamen illico partem abscessam, quia pars formae pendet ex vniōe, & influxu aliarum partium, sicut si abscondatur pars minima viuētis imperfecti, absconditur quidem pars animae, quae tamen non conseruabitur, quod deficit organizatio requisita. Ad secundum dicitur illud commune quoque esse animabus extensis, arbor enim, si nimium crescit, non tanta vir-

tute fructificat: illud ergo prouenit, non ex indiuisibilitate animae, sed ex magnitudine organorum, quae non possunt tam facile applicari ad opus, nec sibi inuicem deferuire. Item, quia alimentum in tot, ac tam porrectas partes distributum minores vires illis praebet. Ac quia haec D. Thomas posuit difficile intelligitur, fundamentaque facile soluuntur, multi etiam illius discipuli in hac parte ab ipso defecerunt. Alij negantes sententiam illam in re, defendunt in verbis, dicentes loqui D. Thomam de indiuisibilitate physica, non quantitatiua, quod tamen ei aduersatur, at enim praedictas animas non esse quantas per accidens, sed in qualibet parte totas, atque, atque humanam. Neque tamen est, cur in hac parte D. Thomam delectamus, et si pars altera satis probabiliter defendi valeat.

Vnde fit quarta conclusio. Animae sensitiuae animalium perfectiorum indiuisibiles sunt, & inextensae, quae est etiam D. Augustini 6. de Trinitate, cap. 6. Probatur primo, quia nulla est implicatio, quod haec proprietates conueniant formis dependentibus à materia: non est ergo impossibile: ergo de facto conuenit formis illis. Antecedens patet primo, quia à nullo assignatur implicatio, quod etiam patebit ex solutione argumentorum in contrarium. Secundo, quia nulla est necessaria connectio inter has duas proprietates, indiuisibilitatem scilicet, atque independentiam à materia: nam licet indiuisibilitas sequatur immaterialitatem, at tamen quod non possit abque illa inueniri, non ostenditur: ergo neque è contrario illa duo, scilicet indiuisibilitas, & dependentia à materia repugnant: maior enim perfectio requiritur, ut forma sit independentis, quam ut sit indiuisibilis, ut patet in accidenti spirituali, est enim indiuisibile, ac dependens: potest ergo indiuisibilitas saluari cum dependentia. Si dicas non esse simile, quod illa dependentia non sit à materia, sed à subiecto spirituali, instabitur, exemplum in omnibus simile esse non debere, illam verò differentiam nihil obstat. Etenim sicut forma spiritualis, licet sit perfectior natura, potest actuare extensam materiam, tanquam vera forma, ita forma alia indiuisibilis, quae non attingit naturam formae spiritualis, poterit dependere à subiecto, quod informat: haec ergo argumenta videntur probare consideratis illis duobus praedicatis secundum se, scilicet indiuisibilitatem, & dependentiam, ea non esse mutuo repugnantia, atque adeo esse possibilem formam indiuisibilem pendentem à materia in suo esse.

Quo supposito probatur assertio prima. Quia conuenit esse in vniuerso omnes modos formarum possibilem: si ergo possentur posibles formae, de quibus loquimur, indiuisibiles nempe, & fales materiales essent perfectiores animae rationales propter dependentiam à materia, & ita extensae non attingerent gradum ratiocinantium: essent deinde perfectiores omnibus formis extensis, quia maxime accederent ad immaterialitatem, ac adeo essent in supremo gradu formarum materialium, qui est gradus sentientium, & intra illum haberent supremum locum ob eadem rationem, haec autem omnia conueniunt formis animalium perfectiorum: ergo verè illae tales existunt, neque enim credibile est, quod in creatione brutorum omisa fuerint perfectissima intra illum gradum: maxime cum modus essendi formam animalium perfectiorum, perfectissimus appareat, cum habeant sensus omnes, & virtutes posibles in eo gradu. Confirmatur praeterea, quia non fit transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium: sunt autem inter animas quaedam omnino materiales, & extensae, aliae immateriales, & inextensae, inrer quas est possibile quoddam medium, scilicet animae

SVAREZ
de Angelis, o
re 6. dicitur, et
anima.

TON TOM
D. V. 2

Fundam. 1.
ex D. Thom.

Qui docent
esse indiuisi-
biles.

Fundam. 2.
ex Caiet.

8.
Infirmatur
primo fun-
damentum.

Infirmatur
secundum.

animæ materialis, & inextensæ: ergo datur tale medium non alibi certè, quàm in his viuētibus perfectis: ergo, &c.

Accedunt experientia, primò, nam in hisce animalibus reperitur tanta ferè consonantia organorum, ac tantus consensus inter illa, quantus in homine: habent enim certa organa ad virtutes singulas deputata: cerebrum ad virtutem cognoscitiuam, ad vitalem cor, ad naturalem, seu vegetabilem hepar: atque inter has partes talem consensum, vt læso tactu cor moueatur, & si imaginatio apprehendat vt nocuium, imperet motum, quem illico pedes exequentur: hic autem consensus tantus videtur ob identitatem animæ, quæ omnia gubernat, identitas verò non est sine indiuisibilitate: nam si esset diuisibilis, quò quæso modo pars animæ, quæ in pede residet, cognoscit quod iubet pars, quæ est in capite, & illud exequitur: Ratio ergo tanti consensus ea est, quòd tota anima in capite est, atque in pede. Alia experientia, quòd etiam in his animalibus vehemēs operatio vnius partis impedit operationem alterius, vt grandis dolor tactus impedit actionem visus, quòd non contingeret, si diuersæ partes animæ in diuersis partibus viuētis essent, posset enim altera sine alterius concursu operari, itaque licet vna esset intenta, vel defatigata, altera non ob id defatigaretur, aut impediretur à suo munere, quæ sanè experientia ideo magnam probabilitatem faciunt, quod ex nulla alia re videatur melius colligi identitas principij, quàm ex consensu, & consonantia potentiarum illius: neque verò similis consonantia in plantis visitur, nam licet vna pars debilitetur, alia perfectè exequitur suam operationem, nisi fortè sit media, per quam trahit alimentum, quòd est per accidens. In fœtilibus quoque animantibus nihil tale reperitur: quòd si aliquando puncta vna parte mouetur alia, vt puta cauda, nò ita fit, quòd vna pars alteri obediat, sed potius id prouenit ex continuatione partium cum quadam diffusione vitalium spirituum, qui causant motum, atque etiam ex imperfecta phantasia distenta per corpus, vnde species sensibiles deferuntur ad partes, quæ mouentur, non sic autem in animantibus perfectis, vt de se patet. Tertia experientia. Habent animalia perfectà vim discernendi inter res duas simul propositas, agnus etiam si videat lupum simul & equum, discernit inimicum à non inimico, & ab vno fugit, non ab alio: accurrens quoque ad matrem discernit superiorem partem illius ab inferiori, & ad hanc accedit ad sugendum, non ad aliam. Talpa etiam sine visu per tactum cognoscit filium, & discernit inter illum, & alienum. Ex quibus planè indiuisibilitas prædictarum animarum colligitur in hunc modum. Ad discernendum necesse est, vt qui discernit vtramque partem cognoscat: ergo si equus, v.g. discernit aquam frigidam à calida, necesse est vt principij cognoscendi vtramque sit idem, non quidem principium proximum, nempe tactus (potest enim manus dextera tangere frigidam, & sinistra calidam): ergo saltem principium principale cognoscendi in vtraque manu erit idem, atque adeò tota anima in qualibet manu. Si dicatur, iudicium illud esse in imaginatione, melius surget argumentum. Nam si imaginatio discernit inter apprehensa per sensus, certè idem est principium cognoscens has omnes res, & gubernans potentias.

Hæc ergo omnia probabiliter addunt opinionem D. Thomæ, neque experientia, quam ipse adducit, est contemnenda, quòd si tales animæ essent diuisibiles, non tam citò pars abscessa moreretur: si enim quæque pars habet suam partialem formam, & in quantitate sufficiente diuidatur, non est, cur tantam dependentiam habere dicatur, vt

nec per instans conseruari queat: sic itaque Diuus Thomas intulit prouenire hoc ex indiuisibilitate animæ probabiliter.

Ad primum verò argumentum in contrarium respondetur rationem formæ materialis absolute non consistere in extensione, sed in dependentia à subiecto materiali, hocque efficere, vt animæ, de quibus agimus, spirituales non sint. Ad secundum quidam respondent eam animam non educi de partibus materiæ, sed à tota materia adæquate, quòd ab illa tantum pendeat, & non à singulis partibus. Respondetur tamen aliter totam educi de tota, & totam de qualibet parte, quam in instanti generationis informat: neque verò hoc est mirabile, quam totam esse in tota materia, & totam in qualibet parte, nam sicut est in materia, ita fit. Sanè quòd hic difficultatem habet illud est, quomodo vna, & eadem res sit tota in tota materia, & tota in qualibet parte. Quæ difficultas communis est, necessarioque, in humana forma admittenda: quòd verò talis aliqua forma sustentetur à materia, parum, aut nihil difficultatis addit. Vnde ad primam impugnationem huius seu probationem minoris negatur similitudo. Namque educi de potentia materiæ transitus quidam est de non esse ad esse, quòd est impossibile formæ iam existenti. At verò educi simul de non esse ad esse ex duabus partibus materiæ cum illius materiæ adæquate concursu nullam implicationem affert, sed ostendit tantum, quòd idem sit in duabus partibus simul, quòd nihil vetat. Ad secundum dic, vnam esse ibi actionem totalem, quæ ipsa anima sit in omnibus partibus.

Ad tertium sicut sunt quædam formæ, quæ totæ pendent à tota materia, & pars à parte: alix verò quæ existentes in materia, à tota illa separari possunt, ac per se subsistere, ita facile intelliguntur formæ mediæ, quæ nec per se stare possunt, nec tamen necessariò sunt affixæ determinatæ parti materiæ, sed paulatim possunt ex vna in aliam succedere virtute sua, non tamen seipsas sustinere, quæ omnia eo magis rationi consonant, quo tales animæ reperiuntur distare magis à perfectione materiæ, accedereque ad perfectionem nostræ animæ: naturale siquidem est, vt medium ipsum aliquid participet de extremis, & quo magis recedit ab vno, magis accedat ad aliud.

Ad experientias responderet Albertus summa de homine, quæ sit. 2. art. 3. motus illos non prouenire ab anima, sed ab impetu impresso nervis ratione violentiæ, quæ interuenit in separatione animæ à corpore: iuuat etiam spiritus vitales, qui in nervis remanent per aliquam morulam, ac vim mouendi conseruant, quæ tamen experientia non in omnibus est necessariò acceptanda, nam similes sæpè obseruantur in homine, de quo constat habere animam indiuisibilem. Est verò solutio clara, quando pars minor abscessa videtur viuere: at tamen quando totum ipsum truncatum mouetur, vt taurus sine capite, (quòd appellatur ab Aristotele colobum, seu mutilum 5. Metaph. text. 27.) tunc dici posset, admitti illud quidem mutilum aliquo tempore viuere, non propter diuisionem animæ, sed quia tota anima potuit aliquantulum in corpore mutilo permanere: cum non adeò, neque ita pendeat vita à parte abscessa, vt primo instanti extingatur. Atque his modis potest explicari, quòd Aristoteles ait 3. de partib. c. 7. posse animal truncato capite aliquantulum moueri, propter quem locum Pompanatius lib. 10. de nutriende, & nutrito, dixit omnem animam, etiam humanam, secundum philosophiam, esse indiuisibilem, sed turpiter lapsus est, & ex debili fundamento.

13
Ad primum
argum. in n.
6.
Ad secundum
ut quidam
respondeant,
Melior re-
sponso.

14
Ad tertium
in eodem
n. 6.

15
Ad quartum
ut respon-
dent Alberti.

Moderamen-
tibus respo-
sionis.

Aristoteles
exponitur.
Pompanatij
lasmus.

NOTA-

NOTATIO PRO PRÆCE-
denti assertionē.

Sententiam hanc de indissolubilitate animæ & perfectorum viventium, in quarta assertione positam, mutaret proculdubio ipse author, si inchoatum hunc tractatum, cui cuperat, ultimis curis limasset. Quippe iam olim in Metaphysica, hanc retractans quam prius declarat, oppositam dixerat probabiliores diuis. 15. sect. 10. num. 32. Imò hoc ipso in lib. cap. 2. num. 19. censuit probabilissimam. Non erat itaque cur omnia plene prout ab eo accepimus non hic tibi, Lector beneuole, immutata daremus, præsertim cum ea etiam sententia, quam hic defendit, probabilis certe sit, & in gratiam D. Thomæ suscepta videatur.

CAPVT XIV.

Utrum eadem anima informet omnes, & singulas partes viventis.

1. *Propartione
gante 1. arg.* Hæc quæstio etiam pertinet ad explicandum animæ modum informandi. Cuius negatiua pars vera apparet. Primò, quia in diuersis membris, diuersæ, imò contrariæ reperiuntur dispositiones, cor enim in excellenti gradu calidum est, cerebrum verò in excellenti frigidum : ergo non potest eadem forma eas partes informare. Secundo, quando pars abscinditur, retinet eandem formam substantialem, quam habebat in toto, non retinet autem animam totalem : ergo partialem aliam, quam etiam habebat. Maior patet : tum quia non est à quo introducatur noua : tum quia abscissa pars potest reuniri : retinuit ergo eandem formam. Tertiò. In viuente quædam partes sentiunt, alie non sentiunt, sed vegetantur, vt ossa, alie nec vegetantur, nec sentiunt, vt sanguis, & capilli, incredibile autem, apparet, quòd vna, & eadem forma tam diuersos effectus causet : ergo, &c.

2
Prima assertio bipartita pro anima diuisibili.
 Presens difficultas minor est in viuentibus, que formas habent diuisibiles, & extensas, nam in illis tota forma est in tota, & pars in parte, atq; adeo vna est forma informans totum, quanuis non simplex sit, sed composita, sicut etiam in non animatis contingit. Sit ergo prima conclusio. In viuentibus, que animas habent extensas, vna est anima informans partes omnes, coalita tamen ex partibus, diuersarum rationum partialium. Prima pars conclusionis probatur, quia viuens vnus per se est substantiale suppositum, cuius omnes partes sunt continuæ: ergo habent vnā formā eas informantem. Item vna integra à qua vnā habet formā, à qua vendicāt esse, & vnitatem: ergo & viuens, quod non minus est vnum. Namq; ad vnitatem formæ non est necesse, vt illamet entitas, quæ informat partem vnā, informet & alias, sed & satis, si vna sit ex compositione, & vniōne plurium partium: sicut & corpus hoc solo modo dicitur vnum.

3. Secunda pars conclusionis probatur primò,
Posterior quia eiusmodi partiales formæ requirunt ex pro-
quod, suade- pria ratione diuersas dispositiones: ergo sunt 1. di-
 2. uersarum rationum. Item habent ex se diuersos
 3. effectus formales, nam pars formæ arboris quæ
 4. constituit solum non posset constituere radicem
 arboris, neque è contrario. Item operationes di-
 uersarum partium sunt diuersæ, forma autem co-
 aptatur diuersis partibus dispositionum. Tandem
 forma integra totius arboris, quæ informat radice-
 ces, truncum, folia, &c. secundum se sumpta non

potest esse tam homogenea, sicut forma ignis, alia nulla esset ratio, cur vna illius pars esset magis in vna parte materie, quam alia: ergo non est tam similis, nec eiusdem rationis in omnibus partibus: ergo distinguuntur partes illius secundum portiones rationes. Nec inferas: ergo illa partes non sunt continuabiles, quia sunt specie diuersa: nam id habet verum in ijs, quæ differunt totali specie, non verò in ijs, quæ partialiter differunt, & ordinantur ad integritatem totius suppositi, vt in proposito: & sicut in artificialibus partes diuersarum rationum vniuntur aliquo modo ad integrandum perfectum artificium, ita in naturalibus, &c.

Difficultas ergo questionis superest de his vi-
cibus, qui habent animas indiuifibiles, de qui-
bus fuit antiqua Platonis, & aliorum opinio, quā
Galenus refert 5, & 6. de Placitis, animam noſtram
in corpore non eſſe ſimplicem, fed ex multis com-
poſitam: ponebant enim animam concuſcibi-
lem ad appetendum cibum, & quam aiebant eſſe
in hepate, & animam iracibilem in corde, cuius
munus eſt cohibere concuſcibilem, ſi eſſet effe-
nis, & tueri illam ab aduerſarijs. Tertia ponebant
rationalem in cerebro, quali in arce ad imperan-
dum, & gubernandum. Idem refert Albert. lib. 1.
de Anima, cap. vlt. Philopon. in lib. de Anim. fol. 4.
column. 3. Idem fenit Pythagoras, differre tamē
in modo loquendi, volebat enim has eſſe tres ani-
mas totales, & conſequeretur plures animas con-
gregari in homine: Plato vero non tres animas,
ſed tres partes animæ illas appellabat. Refertur et-
iam Ariſtoteles 3. de Anima, text. 90. Cicero 1. Tul-
culana, qui Platonem ſequitur cum Galeno, Ter-
tullian. in tom. 3. lib. de Anima, cap. 24. & lib. de Re-
ſurrect. carnis. Philo Iudeus lib. de eo, quod deterius
potius inſidiari ſoleat, pag. mlii 112. & lib. 1.
Allegoriar. pag. 36. & lib. 2. pag. 54. Simpronius
lib. de mente humana, c. 70. Et id tribuit Ariſto-
teli, eo quod ſecundum eum anima tantum eſt in
corde, quod cerce inſinuat libro de commun. ani-
mal. motu in fine, vbi ait, *Quocirca non eſt opus in quo-
quo membro animam inſeſe, ſed cum incerto principio conſi-
ſtat, reliqua membra, quod illi aduancantur, vident, atque
officia per naturam obeunt ſua* Idem inſinuat lib. de in-
uenture, c. 1. Itemq. Albert. Magn. 2. de Anima, tra-
ctat. 1. cap. 27. fed obiter: Ariſtoteles vero exponen-
dus eſt, loqui ſcil. de vi motiua, vel ſecundum pri-
ncipalitate, vt aiunt, quod anima ſit in corde, vt
in prima ſede, non quod non ſit in alijs.

Est alia opinio, quæ ponit vnam animam informare totum corpus, tamen præter illam, inquit, esse diuersas partiales formas in diuersis partibus heterogænis: quam tenent multi medici, quos refert, & sequitur Nyphus, de generatione, text. 78. ac videtur esse opinio Commentatoris 12. Metaphysic. text. 17. vbi ait, quod totum animal, & partes eius conueniunt in forma totius, differunt tamen in formis specificis ipsarum partium. Idem tenet Antonius Andr. 7. Metaph. q. 17. Venetus 2. de Anima, q. 23. Et quidam eorum aiunt, has partiales formas esse adeo imperfectas, vt nequeant subsistere sine totali. Alij, vt nullum esse existentia tribuant, sed quodammodo partiale.

Contra has opiniones fit secunda conclusio. In
yiuuentibus, quæ habent animas indiuisibiles, ea-
dem anima est, & nulla alia forma; quæ informet
eas partes yiuuentis, quæ inter se continuæ sunt, &
in quibus est aliquæ operatio vitalis. Hæc est D.
Thomæ, & communis Theologorum in 2. dist. 17.
vbi Gregor. q. 2. Hæruus tract. de pluralitate per-
sonarum. Idem tenent Philosophi ferè omnes in li-
bro de Anima. Videndus est Albert. tract. 5. cap. pe-
nult. & ex medicis Nyphus supra in recognitioni-
bus, Turisanus lib. 2. in Galenum Commento 12
dubio.